КПСС XXV СЪЕЗДИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 18 (5622).

27 ЯНВАРЬ СЕШАНБА

1976 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси

ОЛИНГАН СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАР ВА МУҚОБИЛ ПЛАНЛАРНИНГ ҲАММА КОЛЛЕКТИВЛАР, ИШЧИЛАР ВА КОЛХОЗЧИЛАР ТОМОНИДАН МУВАФФАҚИЯТЛИ БАЖАРИЛИШИ УЧУН ЗАРУР ШАРТ-ШАРОИТЛАР ТАЪМИНЛАБ БЕРИЛСИН. СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАНИНГ ТАЪСИРЧАНЛИГИНИ ЯНАДА ОШИРИШГА ЭРИШИЛСИН, СОВЕТ КИШИЛАРИ МЕҲНАТГА КОММУНИСТИК МУНОСАБАТ РУҲИДА ТАРБИЯЛАНСИН, МЕҲНАТ ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ИНТИЗОМИ МУСТАҲКАМЛАНСИН.

(КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитети қароридан).

МИЛЛИОНЛАР МУСОБАҚАСИ

Бутун мамлакатимиздаги каби областимиз шаҳар ва қишлоқларининг меҳнаткашлари ҳам шу кунларда ўтган беш йилликда эришилган ютуқларни янада мустаҳкамлаш, совет халқининг синалган авангарди, тарихий ғалабаларнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси жонажон Ленин партиясининг тарихий XXV съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақа байроғини тобора баланд кўтармоқдалар. Бу областимиз ишчилари, деҳқонлари, меҳнаткаш зиёлилари коммунизм ғояларига чексиз садоқати, уларнинг жонажон партия теварагига маҳкам жипслашганлиги, унинг ички ва ташқи сиёсатини якдиллик билан қўллаб - қувватлаётганлигининг ёрқин ифодасидир.

КПСС Марказий Комитетининг «1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» тўғрисида партия XXV съездига лойиҳасида мамлакатимиз экономикасини янада тараққий эттириш, халқ фаровонлигини ошириш юзасидан белгиланган улуғвор режалар ҳар бир меҳнаткаш қалбини қувончга тўлдирди, чексиз ифтихор туйғуларини кучайтирди. Бу лойиҳанинг умумхалқ муҳокамасида барча меҳнаткашларнинг актив иштирок этиши уларнинг сифат ва самарадорлик беш йиллигини тўла-тўкис бажаришга азмуқарор қилганларидан далолат беради.

Мисли кўрилмаган бундай меҳнат кўтаринкилиги барча саноат корхоналари, колхоз-совхозлар, муассасалар, илмий-тадқиқот институтларида ҳукм сураётган бир вазиятда КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг «Ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш учун, 1976 йилги халқ хўжалик планини муваффақиятли бажариш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисида»ги қарори совет кишиларининг меҳнатдаги шижоатини янада кучайтириб юборди. Областимиздаги барча шаҳарлар ва қишлоқларда бу муҳим сиёсий аҳамиятга эга бўлган ҳужжат зўр қизиқиш билан кутиб олинди ва қизғин қўллаб-қувватланмоқда. У барча меҳнаткашлар куч-ғайрати ва ижодий изланишини ўнинчи беш йиллик дастлабки йилининг социал-иқтисодий вазифаларини ҳал қилишга сафарбар этишда беқиёс аҳамиятга эгадир.

Ўнинчи беш йиллик зўр сиёсий ва меҳнат жўшқинлиги вазиятида бошланди. Бу КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ва ишнинг сифат кўрсаткичларини ошириш, экономиканинг барча соҳаларида муваффақиятларга эришиш учун бошланган умумхалқ кураши натижасидир. Корхоналар, қурилишлар, ташкилотлар, муассасалар юксак меҳнат ғайрати муҳити кучаймоқда. Саноат корхоналари, қурилиш, транспорт ташкилотларининг коллективлари, аксарият ишчи-хизматчилари янги йилнинг дастлабки кунлариданоқ топшириқларни ошириб бажармоқдалар, янги-янги ватанпарварлик ташаббуслари билан чиқмоқдалар.

Республикамиз ўн донгдор ишчисининг бир беш йилликда икки беш йиллик нормасини уддалашга ваъда бериб, барча меҳнаткашларни бу ватанпарварлик ҳаракатига қўшилишга даъват этганликлари шундай ташаббусларнинг биридир. Шу ташаббускорлардан олти киши областимиз вакиллари эканлиги тақдирга сазовордир. Юксак малака, пухта билимга эга бўлиш, тинимсиз ижодий изланиш уларга ишни яхшилаш йўлларини кўра билиш, илғор тажрибага, фан-техника тараққиёти ютуқларига асосланган ҳолда меҳнатни пухта ташкил этиш имконини беради. Ғоявий эътиқод, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш, тобора кўпроқ муваффақиятга эришишга интилиш уларга куч-ғайрат бағишлаяпти. Бу ташаббус Ўзбекистон КП Марказий Комитети томонидан қизғин маъқулланди.

Меҳнаткашларнинг меҳнат ва ижодий активлигини кучайтириш, халқ хўжалигининг барча тармоқларида яширииб ётган резервларни қидириб топиш ва ишга солиш, меҳнат унумдорлигини ошириш, ишнинг сифат кўрсаткичларини яхшилаш, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлишни тарбиялашда социалистик мусобақанинг роли ниҳоятда улкандир. Шунинг учун ҳам оммавий социалистик мусобақа ва бу мусобақа негизида меҳнаткашларнинг ижодий активлиги, ташаббускорлигини ҳар томонлама ошириш аввалгидек бундан буён ҳам мамлакат экономикасини янада ривожлантиришнинг қудратли воситаси бўлиб қолади.

Миллионларча меҳнаткашлар ватанпарварлигининг ёрқин ифодаси, тенги йўқ яратувчилик ва тарбиявий аҳамиятга эга бўлган социалистик мусобақани авж олдириш, ҳақиқатан ҳам унинг оммавийлиги ва ошкорлигини таъминлаш шу куннинг муҳим вазифасидир. Ишлаб чиқаришнинг самарадорлиги ва ишнинг сифатини ошириш социалистик мусобақанинг ҳозирги босқичидаги шиоридир. Бу шиорни амалга ошириш халқ хўжалиги барча тармоқлари меҳнат аҳлининг жонажон иши, муқаддас бурчидир.

Шунинг учун ҳам жойлардаги партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари ва хўжалик органлари мусобақани ташкил этишни мунтазам такомиллаштириб боришлари, бу ҳаракат давомида вужудга келаётган ташаббусларни, айниқса Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети маъқуллаган ўн илғор ишчининг бир бешйилликда икки бешйиллик нормасини бажариш юзасидан бошлаган ташаббусни ҳартомонлама қўллаб-қувватлашлари ва оммалаштиришга эришишлари лозим. Унинг иштирокчилари куч-ғайратларини ҳар бир коллектив иши сифатини, ишлаб чиқариш самарадорлигини, маҳсулотнинг, қурилиш-монтаж ишлари, транспорт хизмати кўрсатишнинг техник даражаси ва сифатини оширишга сафарбар этишлари зарур. Айни вақтда меҳнат унумдорлигининг тез суръатлар билан ўсишига эришиш, ишлаб чиқариш қувватлари, мавжуд асбоб-ускуналардан фойдаланишни яхшилаш, материаллар ва хом ашёларни тежаб-тергаб ишлатиш керак. Меҳнат коллективларида олиб борилаётган барча оммавий-сиёсий, ташкилотчилик-тарғиботчилик ишлари ҳам катта сиёсий аҳамиятга эга бўлган план топшириқларини тўла ва ошириб бажариш учун бораётган социалистик мусобақанинг янада ривожланишига хизмат қилиши зарур.

Ҳеч шубҳа йўқки, бутун совет кишилари қатори областимиз меҳнаткашлари ҳам ишлаб чиқаришнинг самарадорлиги ва ишнинг сифатини ошириш учун, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXV съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XIX съездини меҳнатда катта-катта зафарлар билан нишонлаш учун социалистик мусобақани янада авж олдирадилар, умуман ўнинчи беш йиллик ва унинг тўнғич йили улуғвор режаларини рўёбга чиқаришга муносиб ҳисса қўшиш учун барча имкониятлар, тажриба ва билимларини сарфлайдилар.

Тўра Юнусалиев Янгийўл районидаги Свердлов номли совхознинг илғор механизаторларидан бири ҳисобланади. У ҳар йили ҳам экиш кампаниясига пухта тайёрланиб, мусобақада ғолиб чиқиб келмоқда. Ҳозир ўртоқ Юнусалиев ўзига бириктирилган барча техникани муддатидан олдин сифатли ремонтдан чиқариб қўйишга ҳаракат қилаётир. Суратда: Т. Юнусалиев (чапдан биринчи).

Шу совхознинг ёш механизатори комсомол аъзоси Ғулом Толипов ҳам КПСС XXV съезди вахтасида туриб ишлаб, техникани соз ремонтдан чиқармоқда. Суратда: Ғ. Толипов иш устида.

Янгийўл пахта заводининг коллективи уруғлик чигитларни хўжаликларга жўнатишни кучайтириб юборди. Суратда: лаборантка Л. С. Бирюкова ва ишчи С. Ғоипов ўртоқлар. И. Глауберзон ва В. Сироткин фотолари.

КПСС XXV СЪЕЗДИ ДЕЛЕГАТЛАРИ

ФЕРМА ЮЛДУЗИ

Одамлар ишончини оқлаш, ҳурмат-эътиборига сазовор бўлишнинг ўзи бахт. Фарида буни юрак-юракдан ҳис этди: область коммунистларининг конференциясида партиямизнинг XXV съездига делегат қилиб сайланди.

Тонгда у қадрдон фермаси томон йўл олди. Қалбида ўзгача қувонч ва фахр ҳисси жўш уради. Унинг қалбини тўлқинлантирган, ғайратлантирган куч меҳнат шарафи, шуури. У шу ерга, фермага ишга келганига ҳам мана беш йилдан ошди. Ана шу қисқа муддатда ёшлик куч-ғайратини сигирлардан кўплаб сут соғиб олиб, чорва маҳсулдорлигини оширишга сарф этди. Соғувчилик касбини қунт билан ўрганди. Илғорлар тажрибасини қўллашга ҳаракат қилди.

— Фарида, табриклаймиз.

— Ҳамиша бахтли бўл!

Ферма қизлари, ҳамкасблари уни қуршаб олишди. Улар дугоналарининг съездга делегат қилиб сайланишини бир олам қувонч ва фахр билан таъкидлашди. Фариданинг муваффақиятларида ишда ҳам, ҳаётда ҳам қувонч ва ташвишларни бирга татийдиган ҳамкасбларнинг ҳиссаси катта.

Арзоной Йўлдошева — унинг устозларидан бири. У салкам йигирма йилдан бери фермада сут соғувчилик қилади. «Ҳурмат белгиси» ордени кавалери. Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг олтин ва бронза медаллари билан тақдирланди. Ундан соғин сигирларни қандай парваришлашни, маҳсулот миқдорини оширишнинг нозик сирларини ўрганса, арзийди. У ўтган йили ҳар бош сигирдан 5231 литрдан сут соғиб олишга эришди. Мавжуда Ҳожиева ҳам ферманинг моҳир сут соғувчиларидан саналади. У ўтган йили 5 минг литрдан ошириб сут соғди. Фарида ана шу моҳир соғувчилар даврасида улғаймоқда.

1973 йил унинг ҳаётида қувончли йиллардан бири бўлиб қолди. Шу йили ҳар бош сигирдан 5 минг литрга етказиб сут соғиб олган эди. Унинг бу улкан ютуғи областимизнинг ёш комсомол соғувчиларига ибрат қилиб кўрсатилди. Комсомоллар шу йили катта ишонч билдириб, ВЛКСМ XVII съездига делегат қилиб сайлашди.

Ўтган беш йилликда Фарида Аъзамова катта ютуқларни қўлга киритди. Беш йиллик давлат планини тўрт ярим йилда бажариб, пландан ташқари давлатга 38 тоннадан ортиқ серқаймоқ сут етказиб берди. Беш йилликнинг тўртинчи йилида сигирлардан кўплаб сут соғиб олиб. Бутуниттифоқ халқ хўжалик ютуқлари виставкасининг бронза медали билан тақдирланди.

Чорвачиликни янада юксалтириш, уни комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш соҳасида ажойиб ютуқлар қўлга киритилмоқда. Унинг кўз олдида колхоз чорвачилик фермаси ҳам юксалиб бораяпти. Бугунги кунда сут соғишдан тортиб, чорва молларига ем-хашак етказиб беришгача бўлган ишлар механизациялашган. Соғин сигирларни рацион асосида парваришлаш, улар зотини яхшилаш туфайли сут булоғи кўпаймоқда. Колхоз чорвадорлари ўтган йили 650 тонна ўрнига 700 тоннадан ортиқ юқори сифатли сут топширдилар. Ҳар бош сигирдан соғиб олинадиган сут миқдори 4700 литрдан ошиб кетди. Молларни тўйимли ва ширали озуқалар билан боқишга ҳам алоҳида эътибор берилмоқда. Ем-хашакдан тежаб-тергаб фойдаланиш туфайли сут етиштириш таннархи арзонлашмоқда. Ўтган йили таннарх планда белгиланганидан 4 сўмга арзонлашди.

— Фарида колхозимиз сут-товар фермасининг ёш, ғайратли, ҳар бир ишни жойига қўйиб бажарадиган соғувчиларидан — дейди колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ғуломмаҳмуд Абдуллаев, — у фақат ишдагина эмас, жамоат ишларини бажаришда ҳам актив иштирок этади. Колхозимиз меҳнат аҳли унга ўхшаш шижоатли илғорлари билан фахрланадилар.

Фарида Аъзамова ўнинчи беш йилликнинг дастлабки йилида зиммасига катта мажбурият қабул қилган. 20 бош соғин сигирнинг ҳар биридан 6 минг литрдан сут соғиб олиш ниятида.

— Киши ўз касбига астойдил меҳр қўйиши керак, — дейди моҳир соғувчи, — ана шундагина мўлжалдаги ишлар амалга ошади.

Н. ТЎРАЕВ,
Тошкент районидаги К. Маркс номли колхоз.

Л. И. БРЕЖНЕВ ВА А. А. ГРОМИКОНИНГ АҚШ ДАВЛАТ СЕКРЕТАРИ Г. КИССИНЖЕР БИЛАН МУЗОКАРАЛАРИНИНГ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

20—23 январь кунлари Москвада КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев ва КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико билан АҚШ Давлат секретари Генри А. Киссинжер ўртасида музокаралар бўлиб ўтди.

Музокараларда Совет Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатларини ўзаро қизиқтираётган жуда кўп масалалар тўғрисида гаплашиб олинди.

Музокараларда: Совет томонидан — СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добрынин, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. М. Александров, СССР Ташқи ишлар министрининг ўринбосари Г. М. Корниенко; Америка томонидан — АҚШнинг СССРдаги элчиси У. Стессел, давлат департаментининг маслаҳатчиси Х. Сонненфельдт, давлат секретарининг ўринбосари А. Хартман, президентнинг миллий хавфсизлик масалалари билан шуғулланувчи ёрдамчисининг ўринбосари У. Хайлэнд, шунингдек бошқа расмий кишилар қатнашдилар.

Иккала томон СССР билан АҚШ ўртасидаги муносабатларни янада мустаҳкамлаш ва ривожлантириш йўли ҳар икки мамлакат халқларининг манфаатларига мос бўлиб тушади ҳамда халқаро кескинликни юмшатиш ва тинчликни мустаҳкамлаш ишида муҳим омил бўлади, деган фикрда эканликларини изҳор этдилар.

Музокаралар давомида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари билан АҚШ президентининг 1974 йил ноябрида Владивостокда ўтказилган учрашуви вақтида эришилган аҳдномa асосида стратегик ҳужум қуролларини чеклаш юзасидан СССР билан АҚШ ўртасида янги узоқ муддатли битим ишлаб чиқиш билан боғлиқ бўлган конкрет масалаларни кўриб чиқишга алоҳида эътибор берилди. Ана шу масалаларнинг бир қанчаси юзасидан силжишга эришилди ва қолган масалалар юзасидан ўзаро мақбул қарорларга келиш мақсадида музокаралар давом эттирилади, деб шартлашиб олинди.

Марказий Европадаги қуролли кучларни ва қурол-яроғларни қисқартириш тўғрисида олиб борилаётган музокаралардаги ишларнинг аҳволини кўриб чиқиш вақтида ҳар иккала томон шу музокараларда силжиш бўлишига кўмаклашиш вазифасини назарда тутдилар.

Бошқа баъзи актуал халқаро проблемалар ҳусусида ҳам фикрлашиб олинди.

Музокаралар амалий ва конструктив вазиятда ўтди. Иккала томон бўлиб ўтган фикрлашувларни фойдали деб ҳисоблайди.

ТОШКЕНТ—ИВАНОВО:

ТОШКЕНТ ВА ИВАНОВО ОБЛАСТЛАРИ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ АЙРИМ ТАРМОҚЛАРИНИНГ 1975 ЙИЛГИ ИШ ЯКУНЛАРИ

	Областлар Тошкент	Иваново
САНОАТ		
Ишлаб чиқариш ҳажмининг ўсиши — процент ҳисобида	109,4	102,9
Реализация планининг бажарилиш проценти	104,1	100,4
Пландан ташқари реализация қилинган маҳсулот — миллион сўмлик	180,9	23,7
Реализация планини бажармаган корхоналар сони	8	29
Саноат-ишлаб чиқариш ходимлари сонининг ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан ўзгариши — процент ҳисобида	103,2	99,6
Меҳнат унумдорлигини ошириш планининг бажарилиш проценти	101,9	101,1
Меҳнат унумдорлигининг ошиши — процент ҳисобида	106,0	103,3
Меҳнат унумдорлигини ошириш планини бажармаган корхоналар сони	51	66
Калава ишлаб чиқариш планининг бажарилиш проценти	100,6	99,5
Газлама ишлаб чиқариш планининг бажарилиш проценти	100,1	97,6
ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ		
Асосий чорвачилик маҳсулотлари харид қилиш йиллик планининг бажарилиш проценти, барча категориядаги хўжаликларда пландан ташқари харид қилингани ҳам ҳисобга киради		
Чорва ва парранда	124,7	105,0
Сут	115,0	105,0
Тухум	101,8	109,0
1975 йилда колхоз ва совхозларда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва чорванинг маҳсулдорлиги:		
Тирик вазнда сўйиш учун топширилган чорва ва парранда асосий турларининг реализацияси — минг тонна	28,5	46,7
1975 йилда 1974 йилга нисбатан процент ҳисобида	110,6	107,0
Соғиб олинган жами сут миқдори — минг тонна	114,2	305,8
1975 йилда 1974 йилга нисбатан процент ҳисобида	106,9	109,0
Товуқ тухуми етиштириш — миллион дона	164,9	239,1
1975 йилда 1974 йилга нисбатан процент ҳисобида	103,1	115,0
Ҳар бир соғин сигир ҳисобига ўртача сут соғиб олиш—килограмм	2870	2207
1975 йилда 1974 йилга нисбатан процент ҳисобида	105,4	100,6
Ҳар бир товуқдан тухум олиш—дона	163	240
1975 йилда 1974 йилга нисбатан процент ҳисобида	97,6	99,2
ДАВЛАТ КАПИТАЛ МАБЛАҒЛАРИ ҲИСОБИГА АМАЛГА ОШИРИЛГАН КАПИТАЛ ҚУРИЛИШИ		
Капитал маблағлар сарфлаш планининг бажарилиш проценти	92	95
Қурилиш-монтаж ишлари	92	91
Уй-жой қурилишига капитал маблағ сарфлаш	96	106
САВДО		
Давлат савдо ва кооператив савдоси товар обороти планининг бажарилиш проценти, умумий овқатланиш ҳам шу ҳисобга киради — жами	101,1	101,5
Чакана тармоқ товар обороти	100,8	101,6
Умумий овқатланиш товар обороти	103,1	101,2
АҲОЛИГА МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ		
Маиший хизмат кўрсатиш ҳажмининг бажарилиш проценти — жами	101,7	100,9
Шаҳарларда	101,8	100,8
Қишлоқ жойларида	101,6	101,0

ЎНИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИК МАРРАЛАРИ

КПСС Марказий Комитетининг «1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» тўғрисидаги партия XXV съездига лойиҳаси умумхалқ муҳокамасида

САМАРАДОРЛИК УЧУН

Ўнинчи беш йилликнинг дастлабки йили область саноат корхоналарида зарбдор меҳнат билан бошланди. КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳаси ҳамма жойда чуқур ўрганиб чиқилиб, шу асосда янги марралар белгиланмоқда. Бу муҳим ҳужжатда таъкидланганидек, барча коллективлар ўтган беш йилликда қўлга киритилган ютуқларни сарҳисоб қилиб, ўнинчи беш йилликда амалга ошириладиган ишларнинг тўла ижроси учун мавжуд резерв ва имкониятларни сафарбар этиш тадбирларини кўрмоқдалар.

Шунингдек, республикамиз тўрт донгдор ишчисининг 1976 йил 1 квартали планини съезд очиладиган кунгача бажариб, коммунистлар анжуманига йўлланадиган ғалаба рапортига имзо чекиш ҳуқуқини қўлга киритиш тўғрисида бошлаб берган ташаббуси областдаги деярли барча ишлаб чиқариш коллективлари орасида кенг қулоч ёймоқда. Саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт ташкилотларининг новатор ишчилари ўз зиммаларига конкрет мажбуриятлар қабул қилмоқдалар. Кўплаб йирик корхона коллективлари эса 24 февралга қадар икки ойлик планни тўла адо этиш учун қизғин кураш бошлаб юбордилар.

Бекобод цемент комбинати коллективи ҳам ана шундай қатъий қарор билан меҳнат қилмоқда. Ўтган беш йил давомида янги техника ва илғор технологияни жорий этиш бўйича бир қатор тадбирлар амалга оширилди. Меҳнат унумдорлиги 12 процент ошди. Ҳар бир ишчининг ўртача ойлик маоши қарийб 10 процентга кўпайди. Беш йил ичида пландан ташқари 63 минг тонна цемент, 5 минг донага яқин шифер, 303 шартли километр асбоцемент қувурлари, 5,5 минг тоннадан зиёд оҳак чиқарилди.

Маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми ортиб, сифат кўрсаткичлари яхшиланган сари ишчи оилаларининг моддий ва маданий турмуш даражаси ҳам юксалиб борди. Кор-

САНОАТ

хона ишчи-хизматчилари учун 15 минг квадрат метр турар-жой бинолари қуриб берилди. Янги йил арафасида юзлаб ишчи оилалари шинам квартираларга кўчиб ўтдилар. Ишчи ва хизматчиларнинг фарзандлари учун барча қулайликларга эга бўлган боғча ва яслилар ишлаб турипти.

Бу ютуқлар ўнинчи беш йилликда амалга ошириладиган барча ишларга пухта замин бўлиб хизмат қилади. Коллектив КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасини ўрганиб чиқиб, шу йилнинг дастлабки икки ойлик планини съезд иш бошлайдиган кунгача ортиғи билан адо этиш юзасидан мажбурият олди. Айни кунларда барча куч ва имконият 24 февралга қадар пландан ташқари 3 минг тонна цемент, 150 минг дона шифер, 1000 тонна оҳак ишлаб чиқаришга қаратилмоқда.

Комбинат ишчи-хизматчилари бу йил ўз корхоналарининг 50 йиллик юбилейини тантанали нишонлайдилар. Шунинг учун ҳам ҳозирданоқ тайёргарлик ишлари қизғин бошлаб юборилди. Бу йил улар цемент ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажмини 800 минг тоннага етказиш учун интилмоқдалар. Бу кўрсаткич корхонанинг 50 йиллик фаолияти давридаги энг юқори натижадир.

Бундай юксак маррани эгаллаш учун 1976 йилда бир қатор технологик тадбирларни амалга ошириш планлаштириб қўйилди. Корхонада шифер ишлаб чиқаришда янги техника воситалари монтаж қилинади. Асбо-цемент қувурлари ишлаб чиқарувчи технологик линия тўла реконструкция қилинади. Ана шу тадбирлар тўла амалга оширилгандан сўнг ишлаб чиқариш самарадорлиги ортади ва маҳсулот сифати тубдан яхшиланади. Шунингдек, кўп вақт талаб қилинадиган оғир қўл меҳнатини яна беш процентга камайтириш имконияти туғилади. Ҳозир ана шу мақсад йўлида бутун коллектив орасида ижодий изланиш, ихтирочилик ва рационализаторлик ҳаракати қизғин авж олмоқда. Бу соҳада энг яхши натижаларга эришган ишчиларни моддий ва маънавий рағбатлантиришнинг конкрет тадбирлари белгилаб чиқилган.

Э. ХУДОЙБЕРГАНОВ.

Пойтахтдаги 3-тикув фабрикаси коллективи КПСС XXV съезди шарафига зарбдор меҳнат вахтасида туриб ишлаяпти. Суратда: вақтдан ўзиб ишлаётган илғорлар М. Жўрабоева, Н. Ортиқова, М. Габдулдарова, М. Абдукаримова ва Л. Беляева.

А. Абалян фотоси.

ТАШАББУС МАЪҚУЛЛАНДИ

Бекобод шаҳридаги 16-автокорхона коллективи КПСС Марказий Комитетининг КПСС XXV съездига лойиҳасидан руҳланиб меҳнатда янги-янги марраларни белгилаб оляпти. Жумладан, коммунист шоферлар Х. Абдужабборов ва Николай Ким бошлиқ бригадалар коллективлари ўнинчи беш йиллик планини тўрт ярим йилда бажариш ташаббуси билан чиқишди. Пландан ташқари 1510 минг тонна халқ хўжалик юклари ташиб беришга, меҳнат унумдорлигини 10—12 процент оширишга, 10 минг литр ёнилғини тежашга аҳд қилдилар.

Х. Абдужабборов билан Н. Ким эса бир беш йилликда икки беш йиллик планини бажаришга ва планга қўшимча равишда 990 минг тонна юк ташишга сўз бердилар. Уларнинг шахсий намуналари корхона ҳайдовчиларини янги зафарлар сари илҳомлантиряпти.

Шаҳар партия комитетининг бюроси бу икки бригада коллективларининг ташаббусини маъқуллади.

В. БАБОЧКИН.

МУРАББИЙЛАР ЁРДАМИДА

Тошкент асбобсозлик заводи коллективи ўнинчи беш йилликнинг биринчи декадасини муваффақиятли якунлади. План-топшириқларнинг ошириб бажарилишида корхонада кенг авж олган мураббийлик ҳаракатининг самаралари салмоқли бўляпти.

Заводда 52 мураббий бўлиб, юздан ортиқ ёш йигит-қизларни оталиққа олишган. Улар кўп йиллар давомида орттирган бой тажрибаларини ва маҳоратларини кунт билан ёшларга ўргатишяпти.

Октябрь революцияси ордени кавалери А. Орлов 40 йилдан бери шу корхонада меҳнат қилиб келади. Унинг тайёрлаган шогирдлари 20 дан ошиб кетди. Шунингдек, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси М. Аҳмедов, мастер К. Тўлаганов, электромонтёр Э. Зиёвуддиновлар ҳам мураббийлик ҳаракатининг олдинги сафида боришмоқда.

Устоз ва шогирдлар КПСС Марказий Комитетининг КПСС XXV съездига лойиҳасини ўзаро муҳокама қилиб, зиммаларига оширилган мажбуриятлар қабул қилишди. Уларнинг кўпчилиги ўнинчи беш йилликнинг биринчи квартали нормасини съезд очиладиган кунгача бажаришга сўз бердилар.

ИЛҒОРЛАРГА КЎЧМА ҚИЗИЛ БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон КП Тошкент область комитети, область ижроия комитети, касаба союзлари область Совети ва область комсомол комитети 1976 йил ҳосили учун кузги-қишки тадбирларни ўтказиш юзасидан январь ойи иккинчи ўн кунлиги якунларини кўриб чиқиб, қарор қилдилар.

Область партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети ва область комсомол комитетининг кўчма Қизил байроғи **Ўрта Чирчиқ районига** (район партия комитетининг секретари **М. Эгамбердиев**, район ижроия комитетининг раиси, кузги-қишки тадбирларни ўтказишни назорат қилиш группасининг раҳбари **А. Шосолихов**, қишлоқ хўжалик, тайёрлов органлари ишчи ва хизматчилари касаба союзлари район комитетининг раиси **В. Д. Пак**, район комсомол комитетининг секретари **М. Икромов**, район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи **Т. Мирёқубов**, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг бошқарувчиси **В. В. Пак**, район суғориш системалари бошқармасининг бошлиғи **Н. Арбузов**, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш ва сифати бўйича бош инспектори **Ф. Н. Пак** ўртоқлар) берилди.

Байроқ Янгийўл районидан олиб берилади.

Юқори Чирчиқ, Янгийўл, Чиноз районларининг 1976 йил ҳосили учун қишки тадбирларни бажариш соҳасида яхши ишлаганликлари қайд қилинди.

Пискент ва Оржоникидзе районлари партия, совет, касаба союз ҳамда комсомол ташкилотларининг эътибори кузги-қишки тадбирларни жуда суст ўтказаётганликларига жалб этилди.

Область матлубот жамиятига «Ўзсельхозтехника» район бирлашмаси, суғориш системаси район бошқармаси илғорларига, колхозчилар ва совхоз ишчиларига сотиш учун Ўрта Чирчиқ районига битта енгил машина ажратиш топширилди.

АЛЕКСАНДР БОШЛИҚ БРИГАДА ПЕШҚАДАМЛИК ҚИЛМОҚДА

Александр Когулько бошчилик қилаётган қозончилар бригадасининг ўн учта ёш ташаббускорн меҳнат қилаётган «Ўзбекхиммаш» заводининг участкаларидан бирида «энг яхши комсомол-ёшлар коллективига» деган лавҳа ёзилган вимпел кўзга ташланиб қолди.

Бу бригада аъзолари ўнинчи беш йилликка: «ҳар бир иш куни — зарбдор иш куни!» деган шиор билан қадам қўйдилар. Улар сменада планга биноан олтита буғ аппарати тайёрлаб беришлари керак. Лекин комсомол-ёшлар саккиз-тўққизтага қадар аппарат тайёрлаб беришга муваффақ бўлмоқдалар.

Қозончи ёшлар смена топшириқларини ҳамиша бажариб келмоқдалар. Улар Улуғ Ватан уруши йилларида қаҳрамонларча ҳалок бўлган, қозон-пайвандлаш цехининг собиқ ишчиси Павел Ананин номига ҳар куни ўн тўртинчи нормани ёзиб келмоқдалар.

Ёшлар бригадаси аъло сифатли маҳсулот ишлаб чиқарувчи коллектив унвонига сазовор бўлиш учун мусобақалашмоқда. Бу бригада беш йиллик бошланганидан бери техника назорати вакилларидан биронта ҳам танқидий мулоҳаза эшитганлари йўқ. Тайёрланган маҳсулотнинг ҳаммаси фақат аъло сифат билан қабул қилинмоқда.

Бригада аъзолари ўнинчи беш йилликнинг биринчи йилида ўз зиммаларига мажбурият олиб, имкониятларини диққат-эътибор билан ўрганмоқдалар. Шахсий паспортларига: 1976 йил топшириғи октябрь ойин охирида бажарилади, маҳсулотнинг 92 проценти биринчи кўрсатилишн биланоқ аъло сифатида топширилади, меҳнат унумдорлиги 20 процент оширилади, деб ёзиб қўйилди.

Э. ТУХВАТУЛЛИНА,
ЎзТАГ мухбири.

Ўзбекистон Фанлар Академияси сейсмология институти ҳузуридаги ҳисоблаш маркази. Катта илмий ходим, физика-математика фанлари кандидати Турдиали Ортиқов электрон-ҳисоблаш машинасида сейсмик маълумотларни аниқлаяпти.

М. Нуриддинов фотоси.

МЕҲНАТ СЕМЕСТРИ — ЧИНИҚИШ МАКТАБИ

Бугунги совет студенти — замонавий фан негизларини чуқур эгаллаган, ўз мутахассислиги бўйича кенг билим ва тажрибага эга бўлган миллионлаб ёшларнинг авангард отрядидир.

Кўп йиллардан бери анъанага айланиб қолган студентларнинг меҳнат семестрлари ҳам бунинг ёрқин далили бўлиб, улар чиниқиш мактаби сифатида муҳим аҳамият касб этаётир. Эндиликда ўзбекистонлик студент қурилиш отрядлари аъзоларини Приморье ва Олтой ўлкаларидаги, Қарши дашти ва қўриқ ерлардаги, Гагарин ва Тольятти шаҳарларидаги, ҳатто қардош социалистик мамлакатлардаги энг йирик ва муҳим халқ хўжалиги аҳамиятига эга бўлган қурилиш объектларида учратиш мумкин.

Республикамиз студент қурилиш отрядлари, айниқса, тўққизинчи беш йилликнинг сўнгги йилларида ўз фаолиятларини кенгайтириб, улкан ҳажмдаги бунёдкорлик ишларини амалга оширдилар. Тошкент область студентлар қурилиш отрядларининг яқинда бўлиб ўтган III слетида 1975 йилда амалга оширилган ишларга якун ясалди ва ўнинчи беш йилликнинг дастлабки йилида студент қурилиш отрядлари олдида турган янги вазифалар, муаммолар ҳал этилди. Область комсомол комитетининг секретари Л. Ф. Кочерга ўтган йил якуни ва янги вазифалар ҳақида доклад қилди.

— Ёз ойларида, — деди у, — бутун мамлакат меҳнат семестрига отланган қурувчи студентларнинг улкан меҳнат майдонига айланади. Эндиликда барча муҳим қурилиш объектлари студент отрядларининг бевосита иштирокисиз бунёд этилмайдиган бўлиб қолди.

Дарҳақиқат, 1958 йилда Москва университетида юзага келган илк студент отряди бугун давримизнинг муҳим белгиси ҳисобланувчи ёшларнинг қудратли ҳаракатига айланган. Буни биргина бизнинг областимиз мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Ўтган йили 12 мингдан зиёд студентни ўз сафида бирлаштирган қурилиш отрядлари Совет Иттифоқи ҳамда Чехословакия Совет Социалистик Республикаси ва Польша Халқ Республикасидаги бир қатор муҳим қурилиш объектларида фидокорона меҳнат қилиб, уларнинг кучи билан 12,5 миллион сўмликдан зиёд қурилиш ишлари амалга оширилди.

Доклад юзасидан музокарага чиққан студентлар қимматли таклиф ва мулоҳазаларни слет иштирокчилари муҳокамасига ҳавола этдилар.

Тошкент Давлат университетининг II курс талабаси Гулнора Юсупова ўз отряддошлари билан Манғишлоқ даштида оби-ҳаво шароитининг оғир бўлишига қарамай фидокорона меҳнат қилиб ўз социалистик мажбуриятларини шараф билан бажарганликлари ҳақида тўлқинланиб гапирди:

— Шу минбардан туриб, отряддошларим номидан сизларга мурожаат қилмоқчиман: жонажон партиямиз XXV съездини ўқишда аъло баҳолар билан ҳамда ўнинчи беш йилликнинг дастлабки меҳнат семестрида юқори унумли ва аъло сифатли меҳнатимиз билан шарафлайлик.

1975 йилда Тошкент политехника институтининг студент қурилиш отряди ўзининг 10 йиллик юбилейини нишонлади.

— Биз, — деди институт комсомол комитетининг секретари Ботир Ғоипов, — ўз юбилейимизни 1975 йил социалистик мажбуриятимизни 140 процентдан ошириб адо этиш билан муносиб нишонладик. Жаъми 3 миллион 392 минг сўм капитал маблағ ўзлаштирилди. Ўнинчи беш йиллик сифат ва самарадорлик беш йиллиги бўлганлиги учун биз, студентлар ҳам навбатдаги меҳнат семестри даврида ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва қурилиш ишлари сифатини яхшилашга алоҳида эътибор бермоғимиз, бунинг учун эса ҳозирданоқ ўзимизнинг касб маҳоратимизни ошириб бормоғимиз лозим.

Тошкент темирйўл транспорти инженерлари институти студент қурилиш отрядларини тайёрлаш штаби командири Рустам Абдуқодиров меҳнат семестри даврида Злобин методини қўллаш катта самаралар бериши ҳақида сўзлаб, қизиқарли мисоллар келтирди.

— «Витязь» деб номланган отрядимиз Злобин усулида иш юритиб, қисқа муддатда 200 минг сўм капитал маблағ ўзлаштиришга эришди. Бунда ҳар бир қурувчи студентнинг бажарган иши 3770 сўмни ташкил этди.

Музокарага чиққан бошқа студентлар ҳам бу йил барча студент қурилиш объектларида социалистик мусобақанинг янги-янги самарали формаларини кенг ёйиш, маданий-маиший шароитни яхшилаш, қурувчи студентлар орасида оммавий-сиёсий ва тарбиявий ишларни кучайтиришга оид бир қатор қимматли таклифлар киритдилар.

Слет охирида ўтган меҳнат семестрида энг юқори кўрсаткичларга эришиб, мусобақада ғолиб чиққан отрядларга, шунингдек шахсий намуна кўрсатган студентларга қимматбаҳо совғалар топширилди.

КУТУБХОНА ВА ЁШЛАР

УЛУҒ пролетар ёзувчиси Максим Горький китобни инсон яратган энг буюк мўъжизалардан бири, деб атаган эди. Китоб — билим манбаи, у кишини маънавий бойитади, янги орзу-умидлар сари етаклайди. Шунинг учун ҳам партия ва ҳукуматимиз хазиналар калити бўлган китоб пропагандасига алоҳида аҳамият бериб келмоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасида, кутубхоналар ва кутубхоначиликни бекиёс равнақ топтириш идеология ишларининг муҳим соҳаси деб кўрсатиб ўтилди, болалар кутубхоналари тармоқларини кенгайтириш зарурлиги айтилди.

— Серқуёш Ўзбекистонимизда ҳам ёш китобхонлар маънавий камолати йўлида ибратли ишлар амалга оширилмоқда. — дейди республика болалар кутубхонасининг директори М. Сарказова.— Уч юздан ортиқ зиёхона китобхон ёшлар хизматида. Рақамларга мурожаат қиладиган бўлсак, 440 мингга яқин ўқувчи олти миллионга яқин адабиётни олиб ўқийди. Буларку, болалар кутубхоналарида кунига амалга оширилаётган ишлар. Агар мактаб кутубхоналари ҳам қўшиб ҳисобланса, республикамиздаги болалар кутубхоналари сони 900 тага етади.

Буюк доҳиймиз В. И. Ленин китоб ўқишга ва кутубхоналардан фойдаланишга болалардан кўплаб тортилишини фахр ва шараф иши деб билганди. Доҳий васиятларига биз, зиёкорлар доим амал қиламиз. Ўқувчилар ва мактаб ёшигача бўлган болаларни китоб билан таъминлашда қўл келадиган метод ва усуллардан кенг фойдаланилмоқда. Босмахоналардан янги чиққан болаларбоп адабиётлар пропагандаси ҳам системали амалга оширилаётир.

Ёш китобхонларни ҳаётда рўй бераётган муҳим ўзгаришлар билан таништириб бориш кутубхона ходимларининг асосий ишларидан бирига айланган. Бу тадбирлар, шубҳасиз ўғил-қизларда фан-техника янгиликларига қизиқиш уйғотади, ватанпарварлик ҳиссини оширади.

Пролетариатнинг буюк доҳийси Владимир Ильич ҳақида ёзилган китоблар болалар томонидан катта завқ-шавқ билан ўқилаётир. Методик томондан қулай бўлсин деб, республика болалар кутубхонасида тематик суҳбатлар ташкил этилди. Мактабларнинг 2-3-синфлари ўқувчилари «Азиз ва энг яқин инсон», «Октябрятларга Ленин ҳақида», «Ильичнинг ёшлик ва ўқиш йиллари» каби туркум суҳбатларни мароқ билан тингладилар. «Революцион кураш-

МАДАНИЯТ

лардан саҳифалар», «Ленин сафдошлари», «Ильич ҳамиша биз билан» деган суҳбатлар 5—8-синфларда ўқийдиган ёш китобхонларга манзур бўлмоқда. Ўқувчилар билан олиб борилаётган бундай тадбирларни ўтказишда тажрибали кутубхоначилар яхши фаолият кўрсатмоқдалар.

Жонажон партиямизнинг шонли XXV съезди олдидан белгиланган тадбирларимиз ҳам ўзига хос мундарижага эга. Болалар қироатхоналарида ўтказилган «СССР — менинг Ватаним», «Жанговар йиллар», «Ким бўлсам экан?» каби адабий-музикали композициялар, конференциялар, савол-жавоб кечалари туфайли актив китобхонлар сони анча ортди.

Жойларда ташкил этилаётган янги адабиётлар кўргазмалари эса ёш китобхонлар учун ўзига хос имтиҳон бўлаётир. Кўргазмалар муносабати билан уюштирилаётган суҳбатларда болалар ўқилган асарлар ҳусусида фикр алмашинишади, кўпчиликни қизиқтирган адабиётлар юзасидан буюртмалар қабул қилинади. Эндиликда китоблар ҳақида обзор суҳбатларни ўтказиш ҳам йўлга қўйилди.

Кутубхоналарда энг яхши расмлар учун конкурслар, адабий ўйин-саёҳат ва китобсеварлар слётларини ўтказиш тадбирлари ишлаб чиқилди. Республика болалар кутубхонаси бундай қизиқарли ишларнинг ташаббускори бўлди. «Жанговар йиллар» Бутуниттифоқ ўқиш конференцияси ҳам, «Оталар ишига содиқмиз» деган шиор остида бўлган адабий кеча ҳам ёш китобхонларда яхши таассурот қолдирди. Айниқса, «Ким бўлсам экан?» деган савол-жавоб ўйини ҳаммага ёқиб қолди. Бу китоблар танлашда сенга ёрдам беради». «Ватан чорлайди» деган мавзуларда очилган кўргазмаларни эндиликда бошқа билим масканларида ҳам кўришимиз мумкин. Бўстонлиқ райони маркази Ғазалкентдаги болалар кутубхонаси, Чирчиқ шаҳар болалар кутубхонаси ва бошқа қироатхоналар ҳам илғор тажрибалар ўчоғига айланиб қолди.

КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасида, оммавий кутубхоналар шоҳобчаларини кенгайтириш билан бирга хизмат кўрсатишнинг марказлаштирилган методини ҳам қўллаш зарурлиги айтилган. Бу вазифалар болалар кутубхоналари фаолиятлари учун ҳам тўла таалуқлидир. Республикамизда 1976—1980 йиллар ичида барча кутубхоналарни марказий системага ўтказиш бўйича ягона план ишлаб чиқилди. Мазкур янги метод ўқувчиларнинг китоб фондидан тўлиқ фойдаланишлари учун имкон беради. Янги системага ўтиш учун барча шароитлар яратилмоқда.

Область болалар кутубхоналари эса комсомол ташкилотлари ҳамда халқ маорифи бўлимлари билан биргаликда «Болалар кутубхонаси ва мактаб ўқувчиси», «Кутубхоналар ва мактаб ўқувчиларининг меҳнат тарбияси», «Ёшларнинг ватанпарварлик ва интернационал тарбияси» деган мавзудаги илмий-назарий конференциялар программаларини тайёрлашди.

Маърифат ўчоқлари зиёкорлари ўнинчи беш йилликда ҳам болаларнинг китоб фондларидан кўпроқ фойдаланишларига, китобхонлар билан коллектив ва якка тартибда ишлашга эришадилар, бу билан кутубхоначилик ишини янада такомиллаштирадилар.

А. АЛИЕВ.

ДУНЁ ОВОЗИ

ҲИНДИСТОН МИЛЛИЙ БАЙРАМИ

РЕСПУБЛИКА ЭЪЛОН ҚИЛИНГАН КУННИНГ 26 ЙИЛЛИГИГА

Дўст ва ҳамсоя мамлакат Ҳиндистонда байрам тантаналари авжида: улуғ ҳинд халқи ўз юртининг республика деб эълон қилинган куннинг 26 йиллигини зўр қувонч билан нишонламоқда.

Иккинчи жаҳон урушидан кейин фашистлар Германияси ва милитаристик Япониянинг узил-кесил тор-мор этилиши натижасида халқаро вазият кескин ўзгарди. Марказий ва Шарқий Европа мамлакатларида халқ демократияси тузуми ўрнатилди, Хитойда коммунистлар партияси ва барча демокртик кучларнинг мавқеи кучайди, Индонезия, Бирма ва Ҳинди-Хитойда у ердан япон босқинчиларининг ҳайдаб чиқарилганидан кейин мустақиллик учун курашлар кучайиб кетди. Осиёда инглиз империалистларининг таъсир доираси ва мавқеига жиддий путур етказилди. Бу эса Ҳиндистонда иккинчи жаҳон уруши давридаёқ бошланиб кетган миллий-озодлик курашининг бутун мамлакат бўйлаб кенг қулоч ёйишига ёрдам берди. Эрксевар ва жафокаш ҳинд халқи озодлик ва мустақиллик учун ўзларининг синалган ва содиқ сиёсий арбоблари Моҳандас Карамчанд Ганди, Жавоҳарлал Неру ҳамда ҳукмрон Ҳиндистон миллий конгресс партиясининг бошқа тараққийпарвар арбоблари раҳбарлигида узоқ йиллар давомида олиб борган мардонавор курашларида ғолиб чиқдилар. 1947 йил 15 августда Ҳиндистон мустақил давлат, деб эълон қилинди.

Совет Иттифоқи биринчилар қаторида ёш давлат билан дипломатик муносабатлар ўрнатди. Бу муносабатлар Ҳиндистоннинг расмий равишда республика, деб эълон қилинган кундан тўрт ой бурун, яъни 1947 йил 13 апрелдаёқ ўрнатилган эди.

Ҳиндистоннинг биринчи бош министри Жавоҳарлал Неру асос солган прогрессив йўлдан оғишмай бораётган ҳинд халқи мустақилликка эришилгандан кейин ўтган даврда мустамлакачилик қолдиқларини тугатиш ва миллий мустақилликни мустаҳкамлаш борасида катта-катта ютуқларни қўлга киритди. Экономиканинг етакчи тармоқларини давлат сектори ихтиёрига ўтказган Ҳиндистон ҳукумати замонавий саноатлашган экономикани яратиш ва уни мустаҳкамлаш ишига катта аҳамият берди. Металлургия, машинасозлик, электроэнергетика, кимё, нефть кимёси, авиация саноати ва электрон саноати каби бир талай муҳим тармоқлар вужудга келтирилди ва жадал ривожлантириб борилмоқда. Саноат ишлаб чиқариши ўтган чорак асрдан хиёл зиёд вақтда уч баравар, пўлат ишлаб чиқариш тўрт баравар, электр қуввати ишлаб чиқариш ўн баравар ошди. Натижада Ҳиндистон республикаси бугунги кунда мамлакатнинг асосий саноат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини қондирибгина қолмасдан, жаҳоннинг кўпгина мамлакатларига ҳам экспорт маҳсулотлари юбормоқда. Булар ичида Шри-Ланка, Индонезия, Эрон, Нигерия, Миср, Югославия, Англия, Ғарбий Германия ва бошқа мамлакатлар бор.

Экономикада давлат секторини вужудга келтириш ва ривожлантиришда Ҳиндистоннинг Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик давлатлар билан иқтисодий, илмий ҳамда техникавий ҳамкорлиги жуда муҳим роль ўйнамоқда. Биргина Совет Иттифоқининг беғараз дўстона ёрдами туфайли Ҳиндистонда етмишдан зиёд корхона ва бошқа саноат иншоотлари қурилди ва қурилмоқда. Шулардан элликдан ортиғи бутунлай ёки қисман битказиб ишга туширилди ва муваффақият билан ишлаб турибди. Мамлакатда ишлаб чиқарилаётган оғир саноат машиналарининг 85 фоизи, электр ускуналарнинг 60 фоизи, мой экстракт маҳсулотларининг 80 фоизи, нефть маҳсулотларининг 35 фоизи, эритилаётган пўлатнинг қарийб 30 фоизи ва электр қувватининг 20 фоизи ана шу 50 та саноат объектлари зиммасига тўғри келади.

Бу иқтисодий ҳамкорликка 1955 йилда Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасида тузилган ҳукуматлараро битим билан пойдевор қўйилган эди. Ушбу битимга кўра Ҳиндистонда даставвал Совет Иттифоқи кўмаги билан Бҳилай металлургия комбинати қурилган бўлиб, умуман бу саноат гиганти на фақат Совет-Ҳиндистон ҳамкорлигида қад кўтарган тўнғич корхонадир, балки бу — давлат секторининг ҳам тўнғич корхонасидир. Мазкур корхона бутун ҳинд халқининг ифтихори бўлиб қолди. Ҳозир Бҳилайда республикадаги барча пўлатнинг қарийб учдан бири эритилмоқда. Корхона маҳсулотларини жаҳоннинг кўпчилик мамлакатлари, жумладан Совет Иттифоқи сотиб олмоқда. Шуниси характерлики, Бҳилай пўлати — Ҳиндистонда энг арзон таннархга эга бўлган пўлатдир. Ҳиндистон металлургия саноатининг яна бир гиганти — бу Бокаро комбинати бўлиб, унинг қурилишида ҳам совет ва ҳинд инженерлари, техниклари, ишчилари ёнма-ён жавлон урмоқдалар. Совет—Ҳиндистон иқтисодий ҳамкорлигининг яна бир ёрқин тимсоли бўлган бу корхона тўла қувват билан ишлай бошлагач, йилига 10 миллион тоннагача пўлат эритади. Иқтисодий, илмий ва техникавий ҳамкорлик бўйича ҳукуматлараро Совет—Ҳиндистон қўшма комиссиясининг бултур Деҳлида бўлиб ўтган биринчи сессиясида томонлар шуни қайд қилдиларки, яқин келажакда йилига Бҳилайда 7 миллион тонна ва Бокарода 10 миллион тоннагача пўлат эритиладиган бўлади. Ҳиндистон ҳукумати 1980 йилда 19 миллион тонна пўлат эритишни мўлжаллаяпти.

Ҳиндистонда Совет Иттифоқи ёрдамида қурилган ва қурилаётган ўнлаб корхоналар ва бошқа саноат объектлари ичида жумладан Ранчи, Дургапур ва Хардвардаги машинасозлик корхоналарини, Бараунн ва Койялидаги йилига олти миллион тоннагача нефтни қайта ишлайдиган корхоналарни, Ҳайдарободдаги дори тайёрлайдиган ва Мадорасдаги жарроҳлик асбоблари корхоналарини, Анклешвар ва Камбей нефть конларини, Нейвели, Бхакра, Патрату, Корба ва Обра электростанцияларини айтиб ўтиш мумкин. Кейинги йилларда Ҳиндистонда совет ва ҳинд геологлари ҳамкорлигида 26 та нефть ва газ конлари очилган бўлиб, ҳозиргача 23 миллион тоннадан зиёд нефть қазиб чиқарилди.

Мустақил тараққиёт йилларида қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ишлаб чиқариш қарийб икки баравар ошди. Натижада чет эллардан ғалла сотиб олишга ортиқча эҳтиёж қолмади. Бу борада айниқса, 13 та йирик давлат фермалари катта роль ўйнади. Шулардан 6 таси Совет Иттифоқи ёрдамида вужудга келди ва совет машиналари билан таъминланди. Булардан энг биринчиси ва каттаси Суратгархдаги ферма бўлиб, у бутун Ҳиндистон учун ўзига хос марказий тажриба ва маҳорат мактабига айланган.

Совет Иттифоқи миллий кадрларни тайёрлашда ҳам Ҳиндистонга ёрдам бермоқда. Совет мутахассислари иштирокида 70 минггача ҳиндистонлик ўз мамлакатларида совет ёрдамида қурилган ўқув юртларида ва бевосита корхоналар қошида ташкил этилган ўқув марказларида таълим олдилар ва касб ўргандилар. Уларнинг аксарияти ёшлардир. Икки мингдан ортиқ мутахассис бизнинг мамлакатимизда ўз малакасини оширди. Шу туфайли ҳозирги кунда совет — ҳинд ҳамкорлигида қурилган объектларни асосан миллий кадрлар бошқаряпти.

Совет—ҳинд ҳамкорлигининг яна бир фазилати шундан иборатки, қурилаётган объектлар атрофида ўқув юртлари, замонавий ишчилар шаҳарчаси, мактаблар, шифохоналар ҳамда клублар қад кўтармоқда. Хусусан, Бҳилайда собиқ қишлоқ ўрнида энди 200 минг кишидан зиёд аҳолиси бўлган саноат шаҳри вужудга келди. Совет—ҳинд ҳамкорлиги аҳолини иш билан таъминлашда ва ишсизлар сонини камайтиришда муҳим роль ўйнамоқда. Совет Иттифоқи кўмагида қурилган саноат корхоналарида 170 мингча ишчи меҳнат қилмоқда.

Соғлиқни сақлаш соҳасида ҳам талайгина ишлар қилинди. Мустақилликка эришилган даврдан илгари Ҳиндистонда катта-катта районларда очлик ва қашшоқлик устига оғир вабо касалликлари тарқалиб, қанчадан-қанча кишиларнинг ёстиғини қуритарди. Эндиликда эса халқни бундай балолардан халос қилиш мумкин бўлиб қолди. Аҳолининг ўртача умрини 32 ёшдан 55 ёшгача узайтиришга муваффақ бўлинди. Халқ маорифи соҳасида ҳам катта ютуқлар қўлга киритилди. Агар мустақилликка эришишдан олдин Ҳиндистон аҳолисининг 84 фоизи саводсиз бўлган бўлса, ҳозирги вақтда олти ёшдан ўн бир ёшгача бўлган ҳар ўн боладан саккизтаси мактабга боради. Республикада бошланғич таълим ва ҳаттоки айрим штатларда ўрта таълим ҳам бепул.

Ҳукмрон Ҳиндистон миллий конгресс партияси мамлакатнинг мустақилликка эришган давридан бошлаб узлуксиз равишда ҳокимият тепасида турибди ва у, ҳали республика олдида кўпгина ҳал этилмаган жиддий масалалар турганлигини эътироф этади. Мамлакатда электр қуввати ва кўпгина саноат моллари билан аҳоли талабини қондириш, инфляция ва ишсизликни тугатиш, капиталистик монополияларнинг давлат сиёсатига қарши ҳуружини чиппакка чиқариш борасида ҳам муҳим тадбирлар кўрилмоқда.

Албатта, Ҳиндистон эришган ютуқлар экономика ва халқаро майдонда республика мавқеининг мустаҳкамланишига халақит беришга ҳамда демократик ислоҳотларни йўққа чиқаришга уринган қора кучларга маъқул келмаётибди. Айниқса, 1975 йил ёзида сиёсий кураш авжига чиқди. Лекин кенг халқ оммасининг қўллаб-қувватлашига суянган Индира Ганди ҳукумати томонидан ўз вақтида кўрилган зарур чора-тадбирлар туфайли мамлакатда империалистик доиралар ҳомийлик қилган ва маочилар гижгижлатган маҳаллий реакцион кучларнинг навбатдаги хавфли ҳаракати йўққа чиқди. Ўнг кучлар мамлакатда қонунчилик ва тартиб-қоидаларни бузишга ва Индира Ганди ҳукуматини ағдаришга уринди. Бундай вазиятда мамлакатда вақтинча фавқулодда ҳолат жорий қилиниб, ўнг оппозиция раҳбарлари ва уларнинг Ҳиндистон миллий конгресс партиясига кириб олган бир қанча хайрихоҳлари ҳибсга олиндилар, 26 та ярим ҳарбий фашист ташкилотлари ҳамда сўл экстремист маочи гуруҳлар таъқиқланди.

Ҳиндистон ҳукумати халқнинг ҳаётини яхшилаш, қашшоқликни тугатиш, саноат ишлаб чиқаришини кучайтириш ва қишлоқ хўжалигида қатор прогрессив ислоҳотларни амалга ошириш, хусусан ерсиз камбағал деҳқонларга ер бўлиб бериш, уларга қатъий ойлик иш ҳақи тўлаш, катта ер эгаларининг ортиқча ерини тортиб олиш, улардан ҳамда шахсий корхона эгаларидан давлат солиғи ундириб олиш каби шошилинч тадбирлар тўғрисида янги иқтисодий программани эълон қилди. 20 пунктдан иборат бу программа кенг халқ оммаси томонидан мамнуният билан кутиб олинди.

Бу мўлжалланган ишларни амалга оширишда Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасида 1971 йил 9 августда имзоланган тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги Шартнома салмоқли ҳисса бўлиб хизмат қилади. Маълумки, ўтган тўрт йил ичида бу Шартнома иқтисодий ва социал тараққиёт фойдасига иккала мамлакатнинг тенглик, ўзаро ҳамжиҳатлик ва манфаатдорлик принципларига асосланган муносабатларининг янада ривожланиши ҳамда мустаҳкамланишига янги куч бағишлади, уларни янги поғонага кўтарди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг 1973 йил ноябрида Ҳиндистонга қилган визити Совет—Ҳиндистон ҳамкорлиги тарихида янги саҳифа очди, икки буюк халқ дўстлигининг янги уфқларини намоён қилди. Леонид Ильич Брежневнинг ана шу тарихий визити натижасида имзоланган Совет—Ҳиндистон қўшма декларациясида Совет Иттифоқи ва Ҳиндистон дунёдаги энг катта ва кўп аҳоли яшайдиган қитъа бўлмиш Осиёда ана шу райондаги барча давлатларнинг биргаликда сарфлайдиган куч-ғайратлари асосида ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантиришга ҳамда тинчлик ва барқарорликни мустаҳкамлашга алоҳида аҳамият бераётганликлари тантанали равишда тасдиқланди.

Ҳиндистон республикасининг 26 йиллиги байрами муносабати билан Ўзбекистон меҳнаткашлари дўст ҳинд халқини самимий муборакбод этадилар ва уларга сиёсий ва иқтисодий мустақилликни мустаҳкамлашда ҳамда тинчлик, барқарорлик ва социал тараққиёт учун курашда янги ютуқлар тилайдилар

Ғ. РИХСИТУЛЛАЕВ,
«Прогресс» нашриёти Тошкент филиали урду редакциясининг мудири.

ДЕҲЛИ. Баҳодир Шох Зафар Марг кўчасида.
Р. Гладких фотоси. ТАСС фотохроникаси.

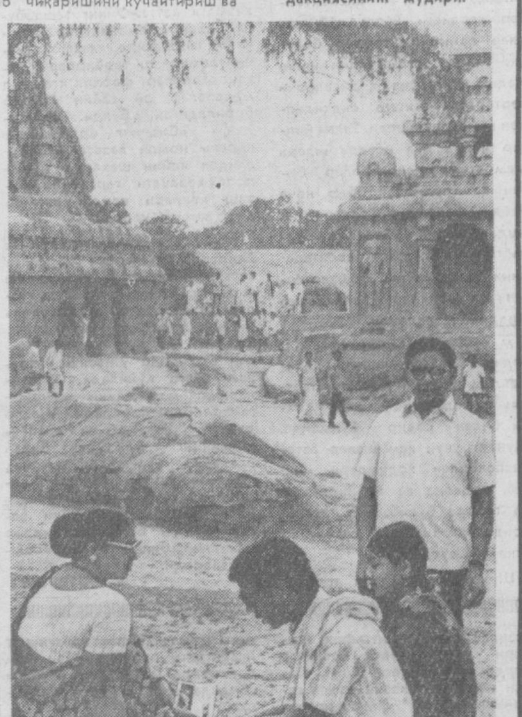

МАДОРАС яқинидаги соҳилга жойлашган Махабали пурама деган ерда Ҳиндистон меъморчилигининг қадимий ёдгорликлари сақланган. Бу ёдгорликлар VII—VIII асрларга оиддир. Суратда: Махабалипурамадаги қадимий ибодатхоналар.
А. Грахов фотоси. ТАСС фотохроникаси.

Кариб денгизидаги Пинос ороли революция ғалаба қозонгунча Куба революционерлари сургун қилинадиган ташландиқ жой бўлган. Халқ ҳокимияти йилларида Пинос таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди. Суратда: оролда Совет Иттифоқи ҳамкорлигида бунёд этилаётган иссиқлик электростанцияси қурилишида. Ленинградлик инженер В. Байков кубалик мутахассислар билан иш планини муҳокама қилмоқда.
Г. Петров фотоси. ТАСС фотохроникаси.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

ВАРШАВА. Халқ Польшасининг меҳнаткашлари ПХР сеймига ва воевода халқ советларига 1976 йил 21 март якшанба кунига белгиланган сайловга катта умумхалқ байрамига ҳозирлангандек тайёргарлик кўрмоқдалар.

Халқ ҳаётидаги бу муҳим сиёсий воқеага тайёргарлик ишлари кенг қулоч ёзди. Бутун мамлакатда сайлов округлари, давлат сайлов комиссияси тузилди. ПХР сеймига 460 депутат, воевода халқ советларига 6.740 депутат сайланади.

ҒАРБИЙ БЕРЛИН. Ғарбий Берлин бирлашган социалистик партиясининг раиси Г. Данелиус ғарбий Берлин билан социалистик мамлакатлар ўртасида иқтисодий илмий-техникавий, маданий ва спорт алоқаларини ривожлантиришга чақирди.

У Целендорф райони сайловчилари ҳузурида сўзлаган нутқида ғарбий Берлинга доир тўрт томонлама битим шаҳар аҳолисининг манфаатларига мос келишини айтиб, бу битимга ҳеч оғишмай риоя этиш зарурлигини таъкидлади. Ғарбий Берлин Европада тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашга ҳисса қўшиши лозим, деди Г. Данелиус.

ВАШИНГТОН. Оқ уй У. Юзерининг АҚШнинг янги меҳнат министри қилиб тайинланганлигини хабар қилди. Бу қарорни сенат тасдиқлаганидан кейин У. Юзери шу лавозимдаги Ж. Данлоп ўрнини олади. Ж. Данлоп ҳукуматнинг касаба союзларига доир қонунлар соҳасидаги сиёсатига қарши норозилик билдириб, истеъфога чиққан эди.

У. Юзери кейинги вақтларда президентнинг меҳнат муносабатлари билан шуғулланувчи махсус ёрдамчиси лавозимида ишлаб келар эди.

КАНБЕРРА. Антарктикага ёнилғи олиб бораётган Американинг «Моми» танкери ватерлиниядан пастроқда музлар орасида қисилиб қолиб, унда иккита тешик ҳосил бўлди. Аммо у моторини ишлатмай ҳаракат қилавериши мумкин. Унга ёрдам бериш учун юборилган «Бартон айленд» музёрар кемаси етиб борди. Тахмин қилишларича, Мак-Мердо базасида унинг юки туширилиб, тўрт ярим минг галлон миқдоридаги ёнилғи сўриб олингандан кейин у олти метр баланд кўтарилиши ва тешиклари сув сатҳидан юқорига чиқиши кутилмоқда.

ЛА-ПАС. Боливиянинг Кочабамба шаҳридаги «Манако пойафзал фабрикаси ишчиларининг 10 кунлик забастовкаси давом этмоқда. Иш ташловчилар иш ҳақини кўпайтиришни ва меҳнат шароитларини яхшилашни талаб қилмоқдалар.

(ТАСС, 24 январь).

КЕСКИНЛИК КАМАЙЯПТИ

БАЙРУТ. Ливандаги вазиятни нормаллаштириш мақсадида тузилган олий ҳарбий комитет Байрутда кескинлик камаётганлигини қайд этди. Бу нарса Ливан пойтахтининг ҳаётида сезилмоқда. Шаҳар транспортининг ҳаракати нормал изга тушиб бормоқда, магазин ва кафелар очилмоқда.

Пойтахтда тартиб сақлаш учун нормал ҳаёт тиклангунга қадар махсус муваққат отрядлар тузишга қарор қилинди.

Мамлакат президенти С. Франжье Бош министр Р. Карамени қабул қилиб, унинг истеъфога чиқиш тўғрисидаги аризасини рад этганлигини маълум қилди. Президент Франжье Р. Караме ва унинг ҳукуматидан ўз вазифаларини бажаришни давом эттиришларини сўради.

СИЁСИЙ МУВАФФАҚИЯТ

НЬЮ-ЙОРК. «Нью-Йорк Таймс» газетаси Ливанда эришилган сулҳни Сурия президенти Ҳ. Асаднинг катта сиёсий муваффақияти деб таърифлади. Сурия, деб ёзади газета, Ливандаги воқеаларга таъсир ўтказа олиб, ушбу мамлакатнинг территориал бўлиниш тенденциясини ва Яқин Шарқда янги уруш чиқиш тенденциясини тўхтата олишга қодир бирдан-бир араб мамлакати бўлиб чиқди. Ливандаги воқеалар натижасида президент Ҳ. Асад ажралиб кетган араблар дунёси номидан гапиришга энг муносиб киши бўлса ажаб эмас.

САВОЛЛАРИНГИЗГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

ХУНТА ЯККАЛАНМОҚДА

Ҳурматли редакция! Сўнгги пайтда Чилида юз бераётган воқеалар, бу мамлакат меҳнаткашларининг аҳволи, халқнинг хунтага қарши кураши истиқболлари ҳақида маълумот берсангиз.

Васила ДЕҲҚОНОВА.
Тўйтепа.

1973 йил сентябрида Чили қуролли кучларининг реакцион тўдаси томонидан қилинган давлат тўнтаришидан сўнг ҳокимиятни қўлга олган ҳарбий хунта бебошлиги борган сари уччига чиқмоқда. Генерал Пиночет бошлиқ фашистик диктатуранинг ҳаддидан ошиб бораётган террори тўғрисида кун сайин янги-янги хабарлар келиб турибди.

Янги йил арафасида хунта чангалидан қутулиб чиққан англиялик врач аёл Шейла Кэссиди жаҳон жамоатчилигига ўз кўзи билан кўрган жуда оғир азоб ва таҳқирланишларни айтиб берди. У фашист террорига учраган кишиларга медицина ёрдами кўрсатганлиги учун охранка томонидан қамоққа олиниб, қарийб икки ой Чили зиндонида тутқунликда турди. Ш. Кэссиди ҳозирги вақтда Чили халқининг қарийб 100 мингга яқин энг яхши ўғил ва қизлари турмаларда қандай азобланаётганлигини ўз кўзи билан кўрди. Сиёсий маҳбусларни электр токи билан қийнаш, боши билан сувга тиқиб қўйиш, қўл ва оёқларидан деворга осиш, ҳар хил оғриқлар билан азоблашларнинг гувоҳи бўлди. У Сантьягода «Трес-Аламос» концентрацион лагерида Чили компартиясининг бош секретари Луис Корвалан бошқа сиёсий маҳбуслар билан бирга қийноқда ётганлигини ҳам айтиб берди.

Чилида ҳозиргидагидек оғир иқтисодий аҳвол мамлакатнинг бутун тарихи мобайнида бўлмаган эди. Тўлиқ денационализация қилинган Чили экономикаси оғир кризисни бошидан кечирмоқда. Мамлакат манфаатлари америкалик монополияларнинг ихтиёрига бўйсундирилган. Ялпи миллий маҳсулот кундан-кун камайиб боряпти. Жумладан саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш кейинги бир йил ичида тўртдан бирга қисқарди. Ишсизлик ярим миллиондан ортиқ аҳолининг қисмати бўлиб қолди.

1973 йил сентябридан буён асосий озиқ-овқат маҳсулотлари ва энг зарур товарлар нархи тўхтовсиз ўсиб бормоқда. Матбуот органларининг маълумотига кўра сут, ловия, қанд, чой, гуруч, совун кабиларнинг нархи 25—80 марта ошиб кетди. Транспортда юриш ҳақи ўн баравардан зиёд қимматлашди.

Оч-ночорлик ҳукм сураётганлиги туфайли мактабларга кўпчилик болалар боролмаяпти. Аҳоли, айниқса ёшлар орасида касаллик кўпайиб кетган.

Хунта кўраётган сиёсий ва иқтисодий тадбирларга қарши халқ нафрати кучайиб бораётир. Яшаш ва меҳнат шароитини яхшилаш учун Чили шахтёрлари ва мис руда саноати ишчилари кескин кураш олиб бормоқдалар. Хунтанинг социал базаси тобора кучсизланиб қолмоқда. Унинг халқаро майдондагина эмас, мамлакат ичкарисида ҳам яккаланиб қолаётганлиги кундан-кунга равшанроқ сезилмоқда.

Чилида халқ курашининг ҳозирги босқичи кучларнинг тўпланаётганлиги билан характерланади. Ватанпарварлар диктатурани мағлубиятга учратишга қодир бўладиган фронтни, турли сиёсий кучлар вакилларини бирлаштирувчи кенг фронтни вужудга келтиришни ўз олдига асосий мақсад қилиб қўйганлар.

Антифашистик кайфият хунтанинг асосий таянчи бўлган қуролли кучларда ҳам пайдо бўлди. Бу тенденция кундан-кунга авж олмоқда. Лондонда чиқадиган «Санди таймс» газетаси яқинда 10 та армия генерали Пиночетга истеъфога чиқишини ва сиёсатини ўзгартиришни талаб қилиб мактуб йўллаганлигини ёзди. Бу группага Чили Ҳарбий Ҳаво Кучлари генерали, 1973 йилги фашистик тўнтаришнинг асосий ташкилотчиларидан бири Густаво Ли мадад бериб турганлиги характерлидир.

Хунтанинг орасида ва армияда қарама-қаршилик кучайиб бораётганлиги Чили фашизми устига булутлар қуюқ соя ташлаётганлигини кўрсатади.

Чили халқи билан жаҳон прогрессив жамоатчилигининг бирдамлиги фашистик хунтани ағдариш учун курашда ватанпарварларни руҳлантириб турибди. Мамлакатда эркинлик ва демократия қайта тикланадиган кун албатта келади.

С. МУСАЕВ.

ПОЛЬ РОБСОН ВАФОТ ЭТДИ

НЬЮ-ЙОРК. 24 январь. (ТАСС мухбири). Атоқли негр ашулачиси ва артисти, таниқли жамоат арбоби, халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик учун оташин курашчи, Совет Иттифоқининг улкан дўсти Поль Робсон 78 ёшида Филадельфияда вафот этди.

Негрларнинг гражданлик ҳуқуқлари учун, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш учун астойдил кураш олиб борганлиги туфайли у Қўшма Штатлардагина эмас, балки унинг ташқарисида ҳам барчанинг эътирофига сазовор бўлди. Поль Робсон «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофотининг лауреати эди.

Поль Робсон ҳозирги дунёда социализм тараққиётнинг ҳаракатлантирувчи кучи эканлигини ёшлигидаёқ тушуниб олди. Бир неча йил муқаддам эълон қилинган «Мен ўз сўзимда тураман» деган таржимаи ҳолида Поль Робсон «Социализм бутун инсоният учун ҳаётнинг янада юксакроқ босқичини билдиради» деб ёзган эди.

Поль Робсон Совет Иттифоқининг улкан дўсти эди, у Совет Иттифоқига бир неча бор келиб кетган. Составида турли миллатлар гармоник ривожланаётган совет жамияти унда жуда катта таассурот қолдирди. У Совет кишиларини ғоят севаман, уларнинг негр халқи, бутун тараққийпарвар инсоният манфаатларини кўзлаб олиб бораётган курашига юксак баҳо бераман, деб ёзди.

Поль Робсон ўзининг тараққийпарвар фаолияти учун тез-тез таъқиб қилинди, ўз ҳаётининг кўп йилларини чет элларда ўтказишга мажбур бўлди. Лекин АҚШга қайтиб келганидан кейин негрларнинг гражданлиқ ҳуқуқлари учун, тинчлик учун курашини тўхтатмади. Маккартизмнинг мудҳиш йиллари давом этган пайтда концерт залларининг эшиклари Поль Робсон учун ёпиб қўйилди, радио ва телевидение орқали чиқиши тақиқланди.

Тинчликни ҳимоя қилиш халқаро конгрессида Совет Иттифоқига қарши уруш тўғрисида фақат телбаларгина фикр юритиши мумкин, деган сўзлари учун у «совуқ уруш» йилларида 8 йил мобайнигача чет элларга бориш ҳуқуқидан маҳрум этилди.

Поль Робсон 75 ёшга тўлиши муносабати билан Нью-Йоркда жамоатчилик йиғилиши ўтказилди. Бетоблиги сабабли у ана шу йиғилишда иштирок этаолмади У йиғилиш қатнашчиларига мурожаат қилиб бундай деб ёзди: мен озодлик, тинчлик ва қардошлик ишига содиқ бўлган ўша аввалги Поль Робсонлигимча қолаётганлигимни сизлар билишингиз керак. Тинч-тотув яшаш учун бошлаган ҳаракат катта муваффақиятларга эришганлигидан ва «совуқ уруш» тарафдорлари чекинишга мажбур бўлганлигидан мен тинчлик тарафдорлари — социалистик мамлакатларнинг халқлари ва барча бошқа мамлакатлардаги тараққийпарвар кишилар билан биргаликда қувонмоқдаман.

Поль Робсон ҳаётининг охиригача ўз ғояларига ва принципларига содиқ бўлиб қолди.

Г. ФРИМЭН.

ГЕНИАЛ САТИРИК

САЛТИКОВ-ШЧЕДРИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 150 ЙИЛЛИГИГА

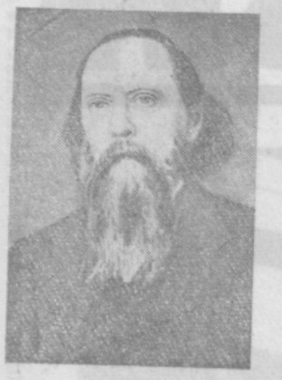

Бугун Михаил Евграфович Салтиков-Шчедрин туғилган куннинг 150 йиллиги нишонланмоқда. Унинг ижоди фақат рус адабиётидагина эмас, балки жаҳон адабиётида ҳам катта воқеадир. У чуқур ҳаётий ҳақиқатларни юксак ғоявийлик билан ўткир сатирик умумлашмаларда акс эттирган гениал сўз санъаткоридир.

Салтиков-Шчедрин 1826 йил 27 январда Тверь губерниясининг Калязин уезди Спас-Угол қишлоғида ўрта ҳол помешчик оиласида дунёга келди. Ўткир мушоҳида ва ўта кузатувчанлик қобилиятига эга бўлган адиб ёшлигиданоқ крепостной тузумнинг ҳуқуқсиз, юпун, қашшоқ аҳоли бошига келтираётган кулфатларини ўз кўзи билан кўрди. Буларнинг ҳаммаси Салтиков-Шчедриннинг чор самодержавиесининг барча ярамас иллатларини аямасдан фош қилувчи улуғ сатирик ёзувчи бўлиб етишишига катта ёрдам берди.

Салтиков-Шчедрин 40-йилларда Петербургда Царское село лицейида ўқиб юрган вақтларида улуғ рус революцион демократи В. И. Белинский ва ўша вақтдаги демократик ва социалистик ғояларнинг машҳур тарғиботчиси Петрашевскийнинг садоқатли ва оташин издошларидан бири бўлиб қолган эди. У ўзининг яратган «Чигал иш» номли сиёсий повести учун етти йил Вятка сургунида (1848—1855) оғир кунларни бошидан кечирди. Чор самодержавиесининг бу «тарбия усули» Салтиков-Шчердинни таъбасига таянтира олмади, унинг сиёсий-ижтимоий қарашларини асло ўзгартиролмади.

Адибга ғоят катта шуҳрат келтирган «Губерня очерклари» (1857) бунинг ёрқин далилидир. Бу асарда у чор бюрократизмини кескин фош қилади, халқ манфаатлари билан унинг сиёсати ўртасидаги қарама-қаршиликни дадил очиб ташлайди ва халққа бўлган муҳаббатини ёркин ифода этади. Лекин бу пайтларда ҳали либерализмнинг разиллигини, иккиюзламачилигини, улар сиёсатининг туб моҳиятини тўла аниқлай олмаган эди. Сўнгра эса буржуа реформаларини тайёрлашда актив иштирок этган либералларнинг инсоният тараққиётига садоқат, халққа муҳаббат ҳақидаги жарангли, сохта иборалари остида хоинлик, помешчикларнинг синфий эгоизми яшириниб ётганлигини пайқаб қолди. У ўзининг «Ўқувчига» (1862) номли очеркида либерализмнинг чиркин моҳиятини истеҳзо билан фош қилиб ташлади.

1860-йилларда «Современник» журналида ишлаб юрган кезларида Н. Г. Чернишевский ва Н. А. Добролюбов мактабининг Салтиков-Шчедринга бўлган кучли ғоявий таъсири унинг машҳур революцион демократ адиб бўлиб етишувида катта роль ўйнади.

Салтиков-Шчедрин утопик социализмдан илмий социализмга ўтишга йўл топиш учун ҳаракат қилади. У ҳаётни тубдан революцион тарзда ўзгартириш йўлларини тузумнинг ўзидан қидиради ва Ғарбий Европа утопик социалистларнинг келажак ижтимоий тузум, уни амалга ошириш воситалари ҳақидаги абстракт ва рационалистик мулоҳазаларини қоралайди. «Бир шаҳар тарихи» ва «Телба гезак ҳокимлар ва хонимлар» каби романларида Угрюм Бурчеев, Брудастий, Фаденко Кротиков ва бошқалар орқали чор Россиясида одамларнинг шахсий фазилати билан эмас, балки «арзанда»лиги билан баланд даргоҳларга кўтарилишини очиб беради.

Салтиков-Шчедрин ўз асарлари сюжетини, биринчи навбатда, персонажларнинг шахсий тақдири билан эмас, балки синфлар, ижтимоий гуруҳларнинг ижтимоий хулқи мантиқи билан белгилади, қаҳрамонларини ижтимоий тип даражасига кўтариб, уларнинг жамиятда тутган сиёсий ролига алоҳида эътибор берди. Жумладан, «Иудушка Головлев» романида помешчик Головлевлар оиласининг тақдири, унинг ҳалокатини тасвирлаш орқали Россияда крепостнойчи помешчиклар ҳукмронлигининг тарих томонидан ўлимга маҳкум этилганлигини кўрсатиб беради. «Ҳозирги замон иддиллияси» номли машҳур романида эса 80-йиллар крепостной реакцияси даврининг кенг сатирик панорамасини акс эттиради.

XIX асрда Ғарбий Европа буржуа тартибларини, сохта буржуа демократиясини ва унинг ғоявий ҳомийларининг маънавий қиёфасини Салтиков-Шчедрин ўзининг «Чет элда», «Замон белгилари», «Петербургдаги қишлоқи кундалиги», «Яхши ният билан айтилган нутқлар», «Монрепо бошпанаси», «Холамга хатлар» каби бир қатор асарларида очиб ташлайди. Буржуа Франциясини, милитаристик Германияни, мамлакатларни босқинчилик йўли билан мустамлака қилиш ва уларни ваҳшийларча талаш билан шуғулланаётган империалистик Англияни, негрларни даҳшатли равишда эзаётган, ерли аҳоли индуслар устидан оммавий қирғин уюштираётган Шимолий Америка монополистларининг ярамас кирдикорларини фош этади. Айни замонда уларнинг сотқин ва тутуруқсиз матбуотини ҳам аямасдан савалайди.

Салтиков-Шчедрин янги-янги сатирик асарлари билан ўз замонасининг машҳур сатириги сифатида катта шуҳрат қозона борди. 1882 йил 27 апрелда Петербургда машҳур олим ва врач С. П. Боткиннинг 25 йиллик илмий фаолиятини нишонлаётганда, улуғ рус физиологи Сеченовга табрик сўзи беришади. У Шчедрин учун қадаҳ кўтаришни таклиф қилади. «Жаноблар,— деган эди у,— сиз медицина фанининг улуғ ҳакимини қутламоқдасиз, аммо орамизда ҳозир яна бир улуғ ҳаким ўтирганини унутмангиз. Бу киши ҳаммамиз ҳурматлайдиган ва ижтимоий иллатларимиз ҳамда касалликларимиз ҳакими бўлган М. А. Салтиковдир».

Чиндан ҳам улуғ сатирик чор Россиясидаги ижтимоий «иллатлар» ва «касалликлар»нинг улуғ ҳакимидир. Зотан, М. Горький «Шчедриннинг ёрдамисиз XIX асрнинг иккинчи ярмидаги Россия тарихини тушуниб олиш мумкин эмас» деганида ҳақ эди.

Маркс ва Энгельс XIX аср иккинчи ярми Россия ижтимоий-сиёсий ҳаётини ўрганишда Шчедрин асарларидан муҳим бир манба сифатида фойдаланишган. В. И. Ленин ҳам Салтиков-Шчедринни гениал сатирик ёзувчи сифатида жуда қадрлаган. Ленин ўз асарларида Салтиков-Шчедрин ижодига 340 маротаба мурожаат қилган.

Салтиков-Шчедрин жаҳон аҳамиятига эга бўлган машҳур сатирикдир. Унинг асарлари кўпгина чет эл тилларига таржима қилинган. СССР халқлари, шу жумладан ўзбек халқи ҳам буюк рус сатиригининг асарларини ўз она тилида ўқимоқда. Салтиков-Шчедриннинг асарлари рус адабиётининг энг яхши намоёндаси сифатида ўзбек мактабларида ўқитилади.

Салтиков-Шчедрин жаҳон адабиётининг энг машҳур кулги усталари Эзоп, Ювенал, Э. Ротердамский, Сервантес, Рабле, Свифт, Мольер, Дидро, Вольтер, Крилов, Гоголь, Гейне, Диккенс, А. Франс ва бошқалар қаторида турган гениал сатирик ёзувчидир.

Ориф САИДОВ.
филология фанлари кандидати, доцент.

Максим Горький номидаги рус драма театри коллективи КПСС XXV съездига бағишлаб, А. Гельманнинг «Бир мажлис протоколи» спектаклини томошабинларга тақдим этишди. Спектаклни Украина ССР халқ артисти В. М. Стрижов саҳналаштирган. Суратларда: (чапда) Соломахин ролида ЎзССР халқ артисти М. Ф. Мансуров, (ўнгда) шу спектаклдан бир кўриниш.

С. Маҳкамов фотолари.

УЛКАН ЧИНОРЛАР

Чинорни умри боқий дарахт, дейди доно халқимиз. Бир неча аср умр кўрган улкан чинорларни Ўрта Осиё республикаларида ҳам учратиш мумкин.

Гўзал Тошкентимизда ҳам бундай серфайз ҳамда адил бўй чўзган чинорлар анчагина. Ленин номли республика пионер ва ўқувчилар саройи ёнида қад ростлаб турган чинорларнинг ёшини яқинда мутахассислар аниқлаб беришди.

Ён-атрофга қуюқ соя ташлаб турган бу чинор юз йил умр кўрган экан. Бир асрга тенг бўлган бундай чинорлар шаҳримиздаги ўттиздан ортиқ майдонга файз бериб турибди.

Реклама ва эълонлар

ТОШКЕНТ ШАҲАР КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ КОНТОРАСИ

2 ФЕВРАЛДА

«БУНИ БИЗ ЎТМАГАНМИЗ»

НОМЛИ ЯНГИ, КЕНГ ЭКРАНЛИ БАДИИЙ ФИЛЬМНИ

КИНОТЕАТРЛАР ЭКРАНЛАРИГА ЧИҚАРАДИ

Сценарий муаллифи — МИХАИЛ ЛЬВОВСКИЙ (Илья Фрэз иштирокида).
Постановкачи режиссёр — ИЛЬЯ ФРЭЗ.

Ролларда: НАТАЛЬЯ РЫЧАГОВА, БОРИС ТОКАРЕВ, ТАТЬЯНА КАНАЕВА, РОМАН ТКАЧУК, ТАТЬЯНА ПЕЛЬТЦЕР, АНДРЕЙ РОСТОЦКИЙ, ИРИНА КАЛИНОВСКАЯ, АНТОНИНА МАКСИМОВА ва бошқалар қатнашадилар.

ЎСИБ КЕЛАЁТГАН ЁШ АВЛОДНИ ҚАНДАЙ ТАРБИЯЛАШ КЕРАК? ҲАҚИҚИЙ ПЕДАГОГ ҚАНДАЙ БЎЛИШИ ЛОЗИМ? ФИЛЬМ ШУ САВОЛЛАРГА ЖАВОБ БЕРАДИ.

М. ГОРЬКИЙ НОМИДАГИ БОЛАЛАР ВА ЎСМИРЛАР МАРКАЗИЙ СТУДИЯСИ МАҲСУЛОТИ.

Биринчи марта ўзбек театрига водевиль жанри кириб келди. Яъни Эжен Лабишнинг «Мизантроп» асари бу жанрни бошлаб берди. Уни Тошкент театр рассомчилик институти студентлари саҳналаштирган. Спектаклнинг саҳналаштирувчи режиссёрлари институт ўқитувчилари В. Воробченкова А. Исмоиловлардир. Суратда: Шифонэ ролида Х. Арслонов, Кокнар хоним ролида Л. Софьянова.

А. Авазов фотоси. (ЎзТАГ).

ЙЎЛЛАР БЕХАТАР БЎЛСИН

Кейинги йиллар ичида республикамизда транспорт ҳаракати хавфсизлигига эришиш борасида талай ишлар амалга оширилди. Ҳар йили ўтказиладиган ҳаракат хавфсизлиги ойликлари, техника кўриклари, жойлардаги автоинспекциялар ўтказаётган турли тадбирлар ана шулар жумласидандир.

Областлар, шаҳар ва районлар ўртасида ҳаракат хавфсизлиги бўйича ўтказилаётган социалистик мусобақа ҳам ижобий натижа бермоқда. Хусусан, Олмалиқ шаҳар давлат автомобиль инспекцияси ходимлари ўз хизматларини квартал плани асосида олиб борадилар. Улар автомобиль корхоналари билан яқиндан алоқа боғлаганлар. Бу ерларда кўча ҳаракати қоидаларига оид суҳбатлар ўтказилади. Техника кўриги бўйича ташкил этилган комиссия транспорт воситаларини мунтазам назорат қилиб боради. Барча гаражлардагидек шаҳар автомобиль хўжаликларида ҳам шоферлар рейсга чиқиш олдидан медицина кўригидан ўтадилар.

Ҳаракат хавфсизлигини таъминлашда жамоатчилик ёрдами жуда қўл келмоқда. Шаҳарда 1974 йилда автомобиль ҳаваскорлари жамияти ташкил этилди. Унга транспорт ҳаракати бўйича тажрибали мутахассис А. Кашшопов раислик қилади. Жамиятни ташкил этишга автоинспекция ходимлари яқиндан ёрдам беришди. Шаҳар ташкилот ва муассасаларида жамиятнинг маҳаллий звенолари ташкил қилинди, жамоатчи инспекторлар ҳаракати йўлга қўйилди. Улар автоинспекторлар билан биргаликда навбатчилик қилишади, кўнгилсиз ҳодисаларни бартараф этишга сидқидилдан кўмаклашишади. Ўтган йиллар ичида йўл назоратчилари жамоатчи инспекторлар билан ҳамкорликда бир неча рейд ўтказишди. Транспортни ишдан кейин уйларида сақлаётган, транспорт воситаларини маст ҳолда бошқараётган ҳайдовчилар аниқланиб жиддий жазоланди.

Маълумки, кўчада рўй берадиган бахтсиз воқеаларнинг маълум қисми пиёда кетаётган кишиларнинг ҳам айби билан содир бўлмоқда. Шунинг учун ҳам шаҳар автоинспекцияси ходимлари мактаб, корхона ва ташкилотларда тез-тез бўлиб, йўл тартиб-қоидаларига доир суҳбатлар ўтказиб туришади.

Шундай фойдали тадбирларни ўтказишда «СССР милиция аълочиси», шаҳар автоинспекциясининг собиқ катта инспектори, ҳозирда Олмалиқ шаҳар давлат автомобиль инспекцияси районлараро имтиҳон бўлими комиссиясининг бошлиғи Қ. Азимбоевнинг хизмати катта. Унинг ташаббуси билан «Алмаликский рабочий» газетасида хавфсизликни таъминлаш тадбирлари, автокорхоналар фаолиятига оид мақолалар ой сайин ёритиб бориладиган бўлди. Жумладан, «Сизнинг ёрдамингиз керак» номли газета материалидан кейин шаҳарда транспорт ҳаракати тартибини бузиш ҳоллари камайганлигини қайд қилиш керак.

ГАИ ходимлари янги беш йилликда транспорт ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш юзасидан яна қатор тадбирлар ўтказадилар. Автомобиль хўжаликларида, шунингдек, шахсий машина эгалари билан суҳбатлар ўтказиш мунтазам йўлга қўйилади. Ходимларнинг малакасини оширишга эътибор берилади. Шаҳар давлат автомобиль инспекциясининг мактаблар билан алоқаси мустаҳкамланади. Ҳайдовчилар ва пиёдалар томонидан кўча ҳаракати қоидалари бузилмаслиги учун зарур бўлган барча тадбирлар изчиллик билан амалга оширилаверади.

Т. БОТИРОВ.

Спорт

КАТТА РИНГДА

Москвадаги В. И. Ленин номли марказий спорт саройи ўтган шанба куни минг-минглаб бокс ишқибозлари билан тўлди. Бу ерда жавоб визити билан мамлакатимизга келган АҚШ боксчилари билан СССР спортчиларининг дастлабки учрашуви бўлиб ўтди.

Ҳар иккала мамлакат «чарм қўлқоп» усталарининг учрашувлари анъанага айланиб бормоқда. Улар биринчи марта 1969 йилнинг октябрь ойида ўзаро куч синашишган эди. Ўшандан бери Лас-Вегас, Москва, Луисвилль, Олмаота, Денвер, Минск ва бошқа шаҳарларда 21 та матч ўтказилди. Бу учрашувларда СССР терма командаси умумий 123:64 ҳисобида ғолиб чиқди.

Рақиблар яна Москва рингида ўзаро учрашдилар. Майдонга биринчи бўлиб СССР ва Европа чемпиони донецклик Александр Ткаченко билан АҚШ чемпионати совриндори вашингтонлик Луис Кертис тушдилар. Учрашув СССР вакилининг тўла устунлиги билан ўтди. Ундан сўнг Владислав Засипко, Анатолий Волков, Валерий Львов, Валерий Лимасов, Вячеслав Бодня, Виктор Савченко, Вячеслав Лемешев ва Анатолий Климанов ҳам ўз командасига қимматли очколар келтирди. Фақатгина Виктор Рибаков билан Виктор Ивановнинг омади келмади. Улар ўз рақибларидан енгилиб қолишди.

Шундай қилиб, биринчи учрашув СССР терма командаси фойдасига 9:2 ҳисобида тугади.

Олдинда яна бир қатор учрашувлар бор. 27 январда рақиблар Ереван рингида яна бир бор ўзаро куч синашадилар. Сўнг Тошкентга учиб келадилар. Шаҳримизнинг «Юбилейний» спорт саройида 31 январда биз қизиқарли «жанг»ларнинг гувоҳи бўламиз. СССР терма командаси составида бу гал Р. Рисқиев, Ф. Пак, В. Юдин ва Р. Ҳайрутдинов ҳам қатнашадилар. 2 февралда эса меҳмонларни Самарқанд кутиб олади. Бу ерда ҳар иккала мамлакат командаси сўнгги бор учрашади.

ФИНАЛ ЎЙИНЛАРИ БОШЛАНДИ

«Неделя» ҳафталиги соврини учун мини-футбол бўйича ўтказилаётган Бутуниттифоқ турнири ҳал қилувчи босқичга кирди. Москвадаги В. И. Ленин номли марказий спорт саройида турнир финалчиларининг баҳси бошланди. Биринчи бўлиб майдонга Ленинграднинг «Зенит» ва Душанбенинг «Помир» командалари тушди. Кескин спорт кураши билан ўтган бу учрашувда ленинградлик спортчилар 4:2 ҳисобида ғолиб чиқдилар. Ўша куни Ворошиловграднинг «Заря» ва Москванинг «Динамо» командалари ҳам ўзаро куч синашишди. Баҳс «Заря» футболчилари фойдасига 3:2 ҳисобида тугади.

Турнир ғолиби 31 январда маълум бўлади.

НАВБАТДАГИ ҒАЛАБА

«А» класси иккинчи лига [шарқий зона] командаларига карвонбошлик қилаётган Тошкентнинг «Бинокор» хоккейчилари мамлакат чемпионатининг навбатдаги матчида ўз майдонларида Тюменнинг «Рубин» командасини қабул қилдилар.

Биринчи куни учрашувда томонлар қарийб тенг курашдилар. Лекин ҳал қилувчи баҳсларда бинокорчилар активроқ ҳаракат қилиб 3:2 ҳисобида ютиб чиқдилар.

Такрорий учрашув куни эса тошкентликларнинг устунлиги яққол сезилиб турди.

«Бинокор» командаси 12:2 ҳисобида ғолиб келди. Ҳозир командамиз 57 очко билан ҳаммадан олдинда келаяпти. Энди у навбатдаги учрашувларин Челябинск ва Орск шаҳарларида ўтказади. Сафарда ҳам командамизга зафар ёр бўлсин.

Редактор
А. ИСМОИЛОВ.

КИНО ва ТЕАТР

Муҳаббат — «ЎЗБЕКИСТОН» (10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00).

Афоня — «ДРУЖБА», «ҚОЗОҒИСТОН» (тоқ соатларда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00), «НУКУС» (11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 20.45), «ВОСТОК» (10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00, 21.00).

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 27/I да Кўрмайин босдим тиконни, 28/I да Кун эшик ортидаги аёл, 29/I да Парвона.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 28/I да Кўнгли ёш қариялар, 29/I да Туркман қизи.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 27/I да Биринчи бўса (17.00), 29/I да Беш кунлик куёв (18.00).

Куйбишев район соғлиқни сақлаш бўлимининг шаҳар 14-болалар касалхонаси коллективи касалхона бош врачи М. Е. Акбаровага онаси
Холпошшахон
УСМОНОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»).
Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана и областного Совета депутатов трудящихся.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26. ТЕЛЕФОНЛАР коммутатор — 330249 дан 330258 гача. Эълонлар — 338142.

Р. 01154. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри, «Правда Востока» кўчаси, № 26. Индекс 64634. В. 2476.